

Sygn. akt III U 24/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2022r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>sędzia Danuta Poniatowska</i>
Protokolant:	<i>Marta Majewska-Wronowska</i>

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 marca 2022r. w Suwałkach

sprawy **M. B.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury pomostowej

w związku z odwołaniami M. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 2 grudnia 2021r. znak (...)

i z dnia 1 lutego 2022 r. znak (...)

oddala odwołania od obu decyzji.

UZASADNIENIE

Decyzją z 2.12.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił M. B. prawa do emerytury pomostowej. Wskazując na przepisy ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) podniósł, iż wnioskodawczyni nie wykazała 15 lat pracy w warunkach szczególnych, przed dniem 1.01.1999 r. nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy uwzględnił okres od 1.05.2004 r. do 31.08.2017 r., to jest 13 lat 2 miesiące i 16 dni zatrudnienia.

W odwołaniu od tej decyzji M. B. domagała się jej zmiany i ustalenia, że przysługuje jej prawo do emerytury pomostowej po uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach szczególnych spornych okresów pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Jednocześnie wskazał, że 4.01.2022 r. została wydana nowa decyzja, odmawiająca prawa do emerytury pomostowej.

W tej decyzji ustalono staż pracy wnioskodawczynie w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat 2 miesięcy i 2 dni. Ponadto M. B. złożyła kolejne dokumenty dotyczące jej zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Kolejną decyzją z 1.02.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił M. B. prawa do emerytury pomostowej. Wskazując na przepisy ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) podniósł, iż wnioskodawczynie przed dniem 1.01.1999 r. nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie zaliczył zatrudnienia od 1.01.1995 r. do 30.04.1998 r. Łącznie uwzględniony staż pracy w szczególnych warunkach wyniósł 15 lat 9 miesięcy i 22 dni.

W odwołaniu M. B. domagała się zmiany decyzji i ustalenia, że przysługuje jej prawo do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy ostatniej wydanej w sprawie decyzji.

Sąd ustalił, co następuje :

M. B. urodzona (...) z wnioskiem o emeryturę pomostową wystąpiła 15.09.2021 r., tak więc ukończyła wymagane 55 lat. Za udowodnione organ rentowy uznał 32 lata 11 miesięcy i 19 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych w kolejnych decyzjach organ rentowy uwzględnił okresy:

1. od 1.05.2004 r. do 31.08.2017 r. w Domu Pomocy Społecznej w J. na stanowisku starszego pracownika socjalnego;
2. od 1.01.2020 r. do 31.12.2020 r. i od 1.01.2021 r. do 31.08.2021 r. w (...) Sp. z o.o. w G. na stanowisku pracownika socjalnego;

to jest łącznie 15 lat 9 miesięcy i 22 dni zatrudnienia. Zaliczenie tych okresów zatrudnienia nie budzi wątpliwości Sądu. M. B. wykonywała prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, które to prace wymienione są w Wykazie prac o szczególnym charakterze stanowiącym Załącznik 2. do ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych pod pozycją 22.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie zaliczył zatrudnienia od 1.01.1995 r. do 30.04.1998 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w J. na stanowisku starszego pracownika socjalnego i ten okres był przedmiotem sporu. W świadectwie pracy wystawionym 29.04.2004 r. (k. 3 i 4 akt rentowych) pracodawca potwierdził zatrudnienie M. R. od 1.07.1990 r. do 20.04.2004 r. na stanowiskach: aspiranta pracy socjalnej, aspiranta pracy socjalnej i głównego księgowego (po 1/2 etatu), pracownika socjalnego i starszego pracownika socjalnego. Jednocześnie w pkt 8, dotyczącym wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, pracodawca wskazał, że od 1.01.1995 r. do 30.04.1998 r. M. R. otrzymywała dodatek z tytułu pracy wykonywanej przy obsłudze monitorów ekranowych.

Sąd pozyskał akta osobowe M. B. zatrudnionej od 1.07.1990 r. do 30.04.1998 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w J. (koperta k. 10 akt). W aktach tych znajdują się między innymi zakresy czynności wnioskodawczynie. Dotyczący spornego okresu, sporządzony został 1.06.1994 r. (k. 34-35 akt osobowych). Wynika z niego, że M. R. w tym okresie była pracownikiem socjalnym, wykonującym przede wszystkim pracę w terenie, wykonywała zadania z zakresu pomocy społecznej, realizowane przez gminę. Znajdujące się w aktach angaże dokumentują, że poczynając od 1.01.1995 r. do 30.04.1998 r. wnioskodawczynie otrzymywała dodatek za pracę wykonywaną w warunkach szkodliwych lub uciążliwych dla zdrowia, w I stopniu szkodliwości, tj. 5 % najniższego wynagrodzenia w I kategorii zaszczerowania.

Jak wyjaśniła M. B. na rozprawie, nie pracowała cały czas przy monitorach ekranowych, a jedynie po pracy w terenie sporządzała pisma, wnioski i inną dokumentację, wynikającą z jej obowiązków pracownika socjalnego.

Sporny okres od 1.01.1995 r. do 30.04.1998 r. nie może być kwalifikowany jako praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd zważył, co następuje :

Ustawa z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) zastąpiła nowymi regulacjami, określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu pracy w warunkach szczególnych, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, określające zasady przyznawania emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionych rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone. Ustawa ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31.12.1948 r., które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1.01.1999 r. (art. 4 pkt 5 ustawy).

Wskazany cel ustawy o emeryturach pomostowych realizują przepisy określające warunki nabycia prawa do przewidzianego w niej świadczenia, w tym art. 4 i art. 49. W myśl pierwszego z nich, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31.12.1948 r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący, co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. **przed dniem 1.01.1999 r.** wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
6. po dniu 31.12.2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z unormowania tego wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy uwzględnieniu podlegają przypadające przed dniem 1.01.2009 r. okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4, gdyż muszą one być spełnione łącznie.

Na podstawie art. 49 ustawy pomostowej prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z powyższego wynika, że warunkiem nabycia emerytury pomostowej w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się określonym stażem w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. po 31 grudnia 2008 r.

Podstawowe znaczenie w sprawie ma fakt ustalenia, że wnioskodawczyni przed 1.09.1999 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Oznacza to, że prawo do świadczenia na podstawie art. 4 ustawy pomostowej nie przysługuje jej właśnie z powodu niewykazania okresów pracy w warunkach szczególnych przed 1.01.1999 r. Należy podkreślić, że wszystkie wymienione wyżej przesłanki do nabycia prawa do emerytury muszą być spełnione łącznie, o czym stanowi przepis art. 4 tej ustawy. Oznacza to, że niespełnienie choćby jednej z nich przekreśla możliwość nabycia prawa do świadczenia, co ma miejsce w przypadku wnioskodawczyni.

M. B. powoływała się na fakt odprowadzania przez pracodawcę składek na Fundusz Emerytur Pomostowych. Wskazywała na brak uzasadnienia pobierania tych należności, gdy ubezpieczony nie miałby prawa do skorzystania z nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Należy zauważyć, że w pierwotnych projektach ustawy o emeryturach pomostowych obowiązek odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych proponowano uregulować w sposób odmienny od ostatecznie ustanowionego w obowiązującym art. 35 ust. 1 ustawy. Pierwotnym zamiarem projektodawcy było, aby składka na FEP była opłacana tylko za te osoby, które będą mogły ubiegać się o nabycie prawa do emerytury pomostowej. Stąd też opłacanie przez pracodawcę składki na FEP proponowano uzależnić również od faktu wykonywania przez pracownika przed dniem 1 stycznia 1999 r. prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a więc od tego samego warunku, od którego uzależnione zostało nabycie prawa do emerytury pomostowej. Jednak w trakcie prac parlamentarnych, wskutek przyjęcia poprawki poselskiej, z warunku tego zrezygnowano i obowiązek składkowy na FEP uzależniono jedynie od dwóch wymogów, które obecnie zawarte zostały w art. 35 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z uwagi na to, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter prawa publicznego, brak jest uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że stosunek ubezpieczeniowy jest pełnym stosunkiem zobowiązaniowym w znaczeniu cywilnoprawnym i pojmowania w sposób absolutny zasady wzajemności składki i prawa do świadczenia (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 19.03.2014 r. sygn. akt III AUa 1063/13).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji wyroku.

sędzia Danuta Poniatońska